

Soud: Nejvyšší soud
Datum rozhodnutí: 08/23/2000
Spisová značka: 30 Cdo 1787/99
ECLI: ECLI:CZ:NS:2000:30.CDO.1787.99.1
Typ rozhodnutí: Rozsudek
Heslo:
Dotčené předpisy:
Kategorie rozhodnutí: C

30 Cdo 1787/99

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Františka Duchoně a soudců JUDr. Juraje Malika a JUDr. Julie Muránské, v právní věci žalobce L., s.p., , zast. advokátem, proti žalované Obci H., zast. advokátem, o určení práva hospodaření se státním majetkem, vedené u Okresního soudu v Českém Krumlově pod sp. zn. 6C 643/98, o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 27. dubna 1999, č.j. 8 Co 674/99-105, takto:

Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 27. dubna 1999, č.j. 8 Co 674/99-105 se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Okresní soud v Českém Krumlově vyhověl žalobě a rozsudkem ze dne 12.1.1999, č.j. 6 C 643/98-68, ve znění opravného usnesení ze dne 26.1.1999, č.j. 6.C 643/98-80, určil, že žalobce má právo hospodaření k pozemkům žalované, označeným ve výroku rozsudku. Žádnému z účastníků náhradu nákladů řízení nepřiznal. Rozsudek odůvodnil tím, že žalobce prokázal svůj naléhavý právní zájem na určení práva hospodaření k vyjmenovaným lesním pozemkům, když prokázal výpisem z obchodního rejstříku, že je povolán m.j. k hospodaření s lesním majetkem ve vlastnictví státu. Uzavřel, že žalovaná obec není vlastníkem uvedených pozemků, protože nebyly v jejím vlastnictví před 31. prosincem 1949, a tudíž nemohly do jejího vlastnictví přejít na základě ustanovení § 2 zákona č. 17/1991 Sb., o přechodu některých věcí z majetku České republiky do vlastnictví obcí. Zmíněné pozemky tak zůstaly ve vlastnictví státu, i když Katastrálním úřadem v Č. bylo k těmto pozemkům zapsáno vlastnické právo žalované, která brání žalobci v hospodaření na uvedených pozemcích. Bez soudního rozhodnutí nelze zápis v katastru odstranit.

K odvolání žalované Krajský soud v Českých Budějovicích rozsudkem ze dne 27. dubna 1999, č.j. 8 Co 674/99-105, změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobu zamítl. Zdůraznil, že žalobce se domáhal vydání určovací žaloby dle § 80 písm. c/ občanského soudního řádu (dále jen o.s.ř.), u které je předpokladem úspěšnosti prokázání naléhavého právního zájmu na tomto určení. Odvolací soud se neztotožnil se závěrem soudu prvního stupně pokud jde o existenci naléhavého právního zájmu žalobce na žalovaném určení. Uzavřel, že za situace, kdy je v katastru nemovitostí zapsána jako vlastník sporných pozemků žalovaná, nemá žalobce naléhavý právní zájem na určení práva hospodaření k těmto pozemkům, protože pokud se domnívá, že mu toto právo náleží, nebrání mu nic v podání žaloby na plnění. Touto žalobou by se domáhal ochrany svého práva a v rámci řízení o této žalobě by se, jako otázka předběžná, vyřešila otázka vlastnictví. Účelem určovací žaloby je poskytnout ochranu právnímu postavení žalobce dříve, než dojde k porušení právního vztahu, nebo práva. Pokud ovšem žalovaná již žalobci brání v hospodaření na uvedených pozemcích, ztrácí určovací žaloba svůj preventivní význam.

Rozsudek odvolacího soudu, který nabyl právní moci dne 16.4.1999, napadl žalobce (dále jen dovolatel) dovoláním, jehož přípustnost odůvodnil odkazem na ustanovení § 238 odst. 1 písm. a/ o.s.ř. a podal jej z

důvodu dle ustanovení § 241 odst.3 písm. d/ o.s.ř., protože odvolací soud založil svůj rozsudek na nesprávném právním hodnocení věci. Dovolatel nesouhlasí s právním hodnocením věci odvolacím soudem, jeho výklad ustanovení § 80 písm. c/ o.s.ř. považuje za příliš striktní. Podle dovolatele se jedná o zvláštní případ spočívající v tom, že jeho zájmem bylo postavit najisto jeho právo hospodařit s konkrétním majetkem, což lze právě žalobou na určení práva hospodaření. Otázku vlastnickou pak musí soud řešit jako otázku předběžnou a svým rozhodnutím pak vytvoří takový pevný rámec, který odvrátí budoucí spory účastníků. Snahou dovolatele nebyla a není změna zápisu v katastru nemovitostí, protože této změny se může domáhat jen vlastník. Dovolateli nezáleží na tom, kdo je jako vlastník v katastru zapsán, ale zda má či nemá právo na uvedených pozemcích hospodařit. Určovací žaloba vyhovuje podle dovolatele i potřebám praktického života, protože lesní hospodaření není jen těžba dřeva, ale i ochrana a pěstování lesa, kdy na různých pozemcích mohou současně probíhat různé práce. Žaloba na plnění by byla v dané věci mimořádně obtížná, protože by přinesla nutnost dokazovat potřebu konkrétní činnosti na jednotlivých parcelách. Dovolatel odkázal na závěry rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27.3.1997, sp. zn. 3 Cdon 1338/96, uveřejněné v časopise Soudní judikatura č. 3/1997 a navrhl zrušení rozsudku odvolacího soudu a vrácení věci tomuto soudu k dalšímu řízení.

Po zjištění, že dovolání je v přezkoumávané věci podané oprávněnou osobou, t.j. účastníkem řízení, řádně zastoupeným advokátem, jak to vyžaduje ustanovení § 241 odst. 1 o.s.ř., že je podané ve lhůtě určené ustanovením § 240 odst. 1 o.s.ř., splňuje formální i obsahové náležitosti dle ustanovení § 241 odst. 2 o.s.ř. a obsahuje způsobilý dovolací důvod dle ustanovení § 241 odst. 3 písm. d/ o.s.ř., se dovolací soud nejprve zabýval přípustností dovolání, protože dle ustanovení § 236 odst. 1 o.s.ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Dovolání je přípustné podle ustanovení § 238 odst. 1 písm. a/ o.s.ř., protože směřuje proti rozsudku odvolacího soudu, jímž byl změněn rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé.

Dovolací soud přihlíží z úřední povinnosti k vadám vyjmenovaným v § 237 odst. 1 o.s.ř. (tzv.důvodům zmatečnosti), a je-li dovolání přípustné i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Tyto vady nebyly dovolatelem zmíněny a z obsahu spisu nevyplývají. Dovolací soud je tedy vázán (§ 242 odst. 3 o.s.ř.) jen dovolacím důvodem ve smyslu § 241 odst. 3 písm. d/ o.s.ř, který dovolatel uplatnil, t.j. že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci. O nesprávné právní posouzení věci se obecně jedná tehdy, pokud soud ve věci aplikoval jiný právní předpis, než měl správně aplikovat, nebo sice aplikoval správný právní předpis, ale nesprávně jej vyložil.

V přezkoumávané věci posuzoval odvolací soud žalobu dle ustanovení § 80 písm. c/ o.s.ř., podle kterého návrhem na zahájení řízení lze uplatnit, aby bylo rozhodnuto zejména o určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není, je-li na tom naléhavý právní zájem. Určovací žaloba může být úspěšná pouze tehdy, jsou-li po procesní stránce splněny zároveň dvě podmínky. Prvou je věcná legitimace účastníků sporu a druhou, že na určení je naléhavý právní zájem.

V rozsudku uveřejněném pod číslem 3/1997 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek rozhodl Nejvyšší soud, že státní podnik se může domáhat určení, že má ke sporným věcem právo hospodaření. Uzavírá výslovně, že státní podnik není oprávněn jednat v občanském soudním řízení za stát (jménem státu), a že nemůže mít naléhavý právní zájem na určení, že stát je vlastníkem.

Tento závěr řeší tedy otázku prvou, neřeší však výslovně otázku druhou. Výklad podávaný právní teorií i soudní praxí je jednotný v tom, že věcné projednání žaloby o určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není, je podmíněno prokázáním existence naléhavého právního zájmu na tomto určení.

Touto otázkou se zabýval rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27.10.1999, sp. zn. 2 Cdon 1052/97, publikovaný pod.č. 54/2000 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek (sešit č. 8/2000). Podle tohoto rozhodnutí, rozsudek, kterým soud vůči osobě zapsané jako vlastník nemovitosti v katastru nemovitostí určí, že státní podnik má k této nemovitosti právo hospodaření, je způsobilým podkladem pro změnu zápisu vlastnických vztahů v katastru nemovitostí potud, že na jeho základě se zapíše do katastru vlastnické právo státu a právo hospodaření příslušného státního podniku. Dále je zde vyloženo, že podle ustanovení § 6 odst. 1 zákona č. 111/1990 Sb. o státním podniku, ve znění zák. č. 119/1995 Sb., podnik hospodaří s věcmi a majetkovými

právy, svěřenými mu při jeho založení, a dále s věcmi a majetkovými právy nabytými v průběhu jeho podnikání. Věci, s nimiž podnik hospodaří, jsou ve státním vlastnictví. Podle odstavce 2 podnik má právo majetek, se kterým hospodaří, držet, užívat jej a nakládat s ním v souladu s právními předpisy. Majetek může být podniku odňat pouze v případech a za podmínek stanovených zákonem. Věci, s nimiž státní podnik hospodaří, jsou podle této úpravy sice ve státním vlastnictví, ovšem veškerá dispoziční oprávnění k tomuto majetku má přímo státní podnik (ustanovení § 6 odst. 2 citovaného zákona o státním podniku svým obsahovým vyzněním plně odpovídá ustanovení § 123 obč. zák., vymezujícímu obecně obsah vlastnického práva). Z ustanovení § 5 odst. 1 zákona o státním podniku přitom vyplývá, že i při nakládání se státním majetkem, k němuž má právo hospodaření, vystupuje státní podnik v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývajících. Státní podnik může mít právo hospodaření právě jen ke státnímu majetku. Jinak řečeno, vlastníkem majetku, k němuž svědčí právo hospodaření státnímu podniku, z povahy věci nemůže být nikdo jiný než stát, tedy Česká republika.

Proto platí, že rozsudek, kterým soud vůči osobě zapsané jako vlastník nemovitosti v katastru nemovitostí (t.j. žalované) určí, že státní podnik má k této nemovitosti právo hospodaření, je způsobilým podkladem pro změnu zápisu vlastnických vztahů v katastru nemovitostí (ve shodě s ustanovením § 1 zákona č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, ve znění pozdějších předpisů) - potud, že namísto dosavadního vlastníka nemovitosti se zapíše do katastru vlastnické právo státu a právo hospodaření příslušného státního podniku (t.j. osoby z rozsudku oprávněné). Odtud plyne logický závěr, že naléhavý právní zájem dovolatele na požadovaném určení je dán.

Na tomto základě lze uzavřít, že dovolání je důvodné. Nejvyšší soud, jako soud dovolací, nepovažuje, vzhledem k výše uvedenému, rozsudek odvolacího soudu za správný a proto aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o.s.ř.), zrušil rozsudek odvolacího soudu a vrátil mu věc k dalšímu řízení (§ 243b odst. 1, 2/ o.s.ř.). V něm bude odvolací soud postupovat v souladu s ustanovením § 243d o.s.ř.

Proti tomuto rozsudku není přípustný opravný prostředek.

V Brně dne 23. srpna 2000

JUDr. František D u c h o ň , v.r.

předseda senátu

Za správnost vyhotovení: Marie Plhalová